

lotnější ženy. Již z obsahu žaloby vyplývá, že tu jde o pouhou žalobu o náhradu škody, a strany nevystupují tu jako otec a matka, ježto dle údaju žalobních porodila žalobkyně po dvakráte mrtvé dítě. Léčební výlohy pak, jichž náhrady domáhá se žalobkyně na žalovaném, povstaly teprve roku 1919, tudíž rok po té, kdy porodila podruhé mrtvé dítě, a nelze je proto pokládati za další výlohy, jež by snad byly povstaly slehnutím. Ježto zažalovaný nárok převyšuje 1000 K, jest námitka nepříslušnosti odvolná. Rekursní soud námitku věcné nepříslušnosti zamítl. **Důvody:** Rozepře o povinnostech, jež postihují po zákonu nemanželského otce vůči matce, náleží dle své povahy (§ 49 čís. 2 j. n.) na okresní soud. Výrazu »matka«, ač uváděn jest tam v souvislosti s dítětem, nelze rozuměti v ten smysl, že lze § 49 čís. 2 j. n. použiti jen tehdy, je-li tu matka a živé dítě, spíše rozumí se tu »matkou« žena, jež nemanželskou souloží otčhotněla a to bez ohledu na další průběh a zakončení těhotenství. Vlastnost »matky« dlužno přiznati dojista osobě, jež předčasně porodila (potratila) a bylo by nespravedливо, posuzovati ženu rozdílně dle toho, zda těhotenství mělo hladký průběh čili nic, kdyžtě o dítě, narodí-li se živé, zákon ještě zvláště pečuje. Nenarodí-li se živé dítě, jest ovšem výrok § 49 čís. 2 j. n.: »a k dítěti« bezvýznamným, leč trvají tamže označené povinnosti vůči »matce«. Kromě toho přiznává § 1328 obč. zák. osobě ženské, jež byla způsobem tam naznačeným pohlavně zneužita, náhradu utrpené škody (sr. § 506 tr. zák.), z čehož vyplývá, že nároky na náhradu za přestálé těhotenství, jež uplatňuje žena, otčhotněvší způsobem, v § 1328 naznačeným, tvoří právě zákonnou povinnost nemanželského otce vůči matce, pročtž spory takové náleží dle § 49 čís. 2 j. n. na okresní soud. Ne j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Soud odvolací sdílí názor druhé stolice a poukazuje stěžovatele na podstatně správné důvody napadeného usnesení, jež dovolacím rekurssem nebyly vyvráceny. K jeho vývodu se podotýká, že § 49 čís. 2 j. n. mluví všeobecně o závazcích nemanželského otce vůči matce ze zákona a nerozeznává povinnost otce, nahraditi matce útraty porodu a jejího zaopatření za prvních 6 týdnů od závazků dle §§ 1295 a násl. obč. zák. a dle § 506 tr. zák., pročtž nutno za to míti, že pod ustanovení § 49 čís. 2 j. n. spadají veškeré nároky matky, jež tato uplatňuje na základě zákona v řízení sporném. (Viz komentář Neumannův str. 1710.) Že v tomto případě žalobkyně jest matkou ve smyslu uvedeného § j. n., druhá stolice správně uvedla a odůvodnila a že se jedná o nárok ze zákona, vychází z obsahu žaloby.

Čís. 1107.

Opatření Stálého výboru Národního shromáždění republiky Československé podle § 54 ústavní listiny ze dne 8. října 1920, čís. 586 sb. z. a n., o úpravě pachtovného z polních hospodářství a zemědělských pozemků a obnově drobných zemědělských pachtů.

Soudce musí za základ výpočtu přírážky položit tabulku A a za základ výpočtu nejvyšší meze tabulku B, aniž přísluší mu právo, správnost tabulek těch prozkoumávatí.

**Výpočet pachtovného, jež záleží částečně v relutu za naturalie.
K výkladu § 2 (3).**

(Rozh. ze dne 21. června 1921, R II 251/21.)

Propachtovatelka propachtovala akciové společnosti celý dvůr na delší řadu let za 15.000 K ročně; mimo to byla pachtýřka povinna plniti naturální dávky pokud se týče jich relutum. Dle nařízení pozemkového úřadu byla pachtýřka nucena dáti část pozemků do vnuceného pachtu. Opírajíc se o opatření Stálého výboru č. sb. z. a n. 586/1920 domáhala se propachtovatelka zvýšení pachtovného základním penízem 32.384 K, po srážce 20 proc. na udržování budov (6.476 K 80 h) 25.907 K 20 h a po další srážce 25 proc., ježto šlo o zabraný statek (6.476 K 80 h) konečným penízem 19.430 K 40 h. Ostatní ustanovení smlouvy, jmenovitě o tom, že pachtýřka má hraditi daně, přírážky a ostatní veřejná břemena a platiti relutum v poměru ku zvýšenému pachtovnému měla zustati nedotčena. Pachtýřka namítla proti zvýšení jednak, že byla nucena dáti část pozemků do podpachtu, za něž dosud není podpachtovné stanoveno a vyhradila si uplatniti použití § 2 (4) opatření, kdyby zaplacené podpachtovné po srážce 15 proc. a po odražce daní i s přírážkami bylo nižší, než-li přírážka vypočtená dle § 2 (1) (2). Dále namítla, že kromě pachtovného v hotovosti poskytuje ještě naturální požitky, jež představují dnes značně vyšší cenu než při uzavření smlouvy, že jest dlužno stanoviti jich nynější cenu, jakož i cenu jich v r. 1913 a odečísti rozdíl jich od nájemné přírážky dle § 2 (1—3). Konečně uvedla, že třeba prokázati, že staré pachtovné včetně vypočítané přírážky nepřekročilo nejvyšší meze 6 proc. válečné hodnoty pozemků, méně 25 proc. (pro zabrání). Propachtovatelka souhlasila s použitím § 2 (4) potud, kdyby podpachtovné po odražce 15 proc., nikoliv však po odražce daní i s přírážkami bylo nižší než přírážka dle § 2 (1) (2) opatř. Soud prvního stolu zvýšil roční pachtovné na rok 1921 a násl. z dosavadních 15.000 K na 28.393 K 77 h. Důvody: Celková přírážka k pachtovnému činí 19.150 K 32 h. Pachtýřka žádá, by se dále odrazilo relutum za naturalie, na něž má propachtovatelka nárok a sice rozdíl mezi relutem 2831 K 18 h z roku 1913 a relutem 18.544 K 54 h z roku 1920. Protistrana namítá, že relutum toto srážeti nelze, ježto vzhledem k němu bylo pachtovné nižší a že i kdyby relutum se mělo odpočítati, mohl by přijíti pouze v úvahu rozdíl mezi relutem 2.831 K 18 h z roku 1913 a relutem 8587 K 73 h z roku 1919. Soud jest toho názoru, že relutum, jež se odvádělo vedle pachtovného, pevnou číslicí stanoveného, sluší pokládati za součást pachtovní činže a že tudíž relutum toto odpočítati se má a sice penízem, jenž vyplývá z rozdílu mezi rokem 1913 a 1919, neboť rok 1919 jest rozhodným vzhledem k ustanovení § 2. Rozdíl obou těchto relut činí 5756 K 55 h a roční konečné zvýšení tudíž 13.393 K 77 h. K tomu dlužno poznamenati, že, jak nesporno, pachtýřka odevzdala do vnuceného pachtu 32 ha 98 a 61 m². Jest tudíž dle § 2 (4) opatř. pokud se týče těchto pozemků rozhodným pachtovné, jež platí podpachtýř po srážce 15 proc. Poněvadž výše podpachtovného není dosud úplně známa, nelze ovšem zmíněnou srážku již nyní číselně stanoviti a dlužno pachtýřce vyhraditi, že si může právo dle § 2 (4) uplatniti, jakmile bude známa výše podpachtovného. Rekursní soud vyhověl stížnosti propachtovatelky potud, že

zvýšil pachtovné ročně o 19.259 K 75 h, stížnosti pachtýřky pak potud, že vyslovil, že při pozemcích do podpachtu daných nejvyšší mez pro pacht s přírážkou tvoří pachtovné, jež platí podpachtýř po odrážce 15 proc. veškerých daní s přírážkami. Důvody: Náhled prvního soudu, že relutum za naturalie, jež pachtýřka odváděla až posud ve smyslu pachtovní smlouvy vlastníci pozemků, tvoří součást pachtovní činže, jest správným. O tom nemůže přece býti pochyby a není vubec ani mezi stranami sporno, že v odváděných naturaliích spatřovati dlužno část pachtovného, poněvadž tím povinnost pachtýřky vedle hotově placeného nájemného se ve smyslu uzavřené smlouvy zvýšila. Nelze však porozuměti důvodu, ze kterého pachtýřka se toho domáhá, aby relutum za tyto odváděné naturalie bylo jako součást pachtovného sráženo z vypočtené přírážky, nelze ani pochopiti, ani se stanoviska zákona odůvodniti rozhodnutí prvního soudce, že relutum má se odpočítati diferencí jeho mezi rokem 1913 a 1919. Odvolává-li se první soudce na ustanovení § 2 (1) opatření, činí tak neprávem. Termín, rozhodný dle roku 1919, platí pouze pro vypočtení 6 proc. přírážky pachtovného dle rozdílu cen propachtované nemovitosti před válkou a ke dni 1. března 1919 dle zásad platných ve smyslu § 11 (4) zák. ze dne 8. dubna 1920, čís. 309 sb. z. a n. Zmínčné opatření Stálého výboru upravilo na jedné straně výpočet přírážky pachtovného s určením různých srážek, a, stanovivši zásady, dle nichž tento výpočet se má dít, sestavilo na základě nich podrobné číselné výpočty této přírážky dle kat. čistého výnosu jednoho ha propachtované půdy na různé oblasti obdělávané půdy ve zvláštní tabulce, jíž se zákon výslovně jako příl. A dovolává a jež proto tvoří nerozlučnou, pro výpočty přírážky jediné použitelnou součást zákona. Povolením této přírážky pachtovného míní zákon chrániti vlastníka pronajaté půdy před citlivým poškozením, kteréž mu vzniklo ze stanovení pachtovného dle starších smluv před 1. lednem 1918 následkem devaluace peněz, ačkoliv na druhé straně pachtýř potomním nesmírným zvýšením cen zemědělských plodin bere nepoměrně vysoké užtky. Tato ochrana má však míti opět své meze a zákon současně chrání pachtýře před přílišným zvýšením pachtovného, kdyby toto nastati mělo nad míru zákonem připuštěnou, a sice tím způsobem, že v témže § 2 (1) opatření stanoví zásady a na jejich základě vypočítává v přílohoé tabulce B, jež jest rovněž nerozlučnou a jediné upotřebitelnou součástí zákona, nejvyšší mez přírážky, takže tato přírážka je přípustna pouze potud, pokud této nejvyšší meze nepřesahuje. Dle zásad shora vytknutých vyslovuje tedy zákon, že přírážka obsahuje 6 proc. rozdílu cen nemovitosti před válkou a roku 1919, nejvyšší mez pak tvoří ryzí pachtovné, nejvýše do 6 proc. ceny nemovitosti propachtované, ke dni 1. března 1919. Zmínčné tabulky pak číselně znázorňují zásady tuto vytknuté. Měl tudíž první soudce pouze uvažovati, zda dosavadní pachtovné včetně reluta naturalií, což dle výše řečeného tvoří pospolu pachtovní činži, po připočtení přírážky zjištěné dle tabulky A nepřesahuje nejvyšší meze, dle tab. B. Důvod, proč má býti relutum z přírážky odpočteno, nelze, jak již výše řečeno, dobře pochopiti se stanoviska rozumové úvahy a odporuje také zákonu, jenž v § 2 (2) (3) podrobně uvádí srážky, kteréž jedna nebo druhá strana si musí při výpočtu dáti líbiti. Je-li nyní mezi stranami beze sporu výměra propachtované půdy, druh oblasti, výše kat. výnosu a dokonce po srážkách vypočtená čistá jednotka přírážky 105 K 60 h na 1 ha,

pak činí při celkové výměře 182 ha 32 a 40 m² celková přírážka 19.258 K 75 h (v tom směru se nepřesný matematický výpočet 19.150 K 32 h v usnesení prvního soudce opravuje) a s připočtením starého pachtovného 15.000 K obnaší celkové zvýšení 34.259 K 75 h. Připočte-li se k tomu relutum a to dokonce ve výši z roku 1920 18.044 K 54 h, nepřesahuje celkové zvýšení 52.304 K 29 h nijak nejvyšší meze, která činí dle tab. B při jednotce 411 K na 1 ha celkem 74.959 K 82 h. Bylo proto zvýšení pachtovného po odstranění početní chyby správně stanoviti na 34.259 K 75 h. Kdyby názor prvního soudce byl správným, mohlo by se snadno státi, že by propachtovatel vůbec nemohl zvýšení se domáhati. To by bylo možné v případě, že pachtýř plnil dle smlouvy svou povinnost z větší části, nebo výhradně odváděním naturálií. Ovšem cena naturálií v poměru ke klesnutí kupní síly peněz též stoupla a propachtovatel při vypočítávání přírážky musí započísti zvýšenou cenu naturálií do pachtovného, takže smí nanejvýše žádati ještě do nejvyšší meze přípustnou přírážku hotové činže, a tu zajisté žádná křivda se mu nečte. Pak-li však dle náhledu odpůrkyně a prvního soudce relutum za naturálie v cenách dokonce nyníjších se od vypočtené přírážky peněžního nájemného, třeba jen diferencí, jak to činí usnesení prvního soudu, sráží, děje se vlastníku pudy křivda, jež se ani rozumnými úvahami, ani zněním zákona nedá vysvětliti, ani nemůže vůbec přírážky žádati, poněvadž přirozeně při značnějších naturáliích bývá hotová činže tím nižší. Ba mohlo by se státi, že by mohl pachtýř dle § 2 (6) opatř. žádati snížení posavadní činže. Že tomu skutečně tak jest, vysvítá z vývodů a výpočtů rekursu odpůrkyně, kteráž dochází tam k tomu výsledku, že navrhovatelka na ten čas vůbec není oprávněna žádati přírážku, pokud se týče že by tuto přírážku žádati mohla teprve tehdy, až ceny zemědělských výrobků klesnou tak, že hodnotou jich nebude přírážka úplně vyrovnána. To jsou však náhledy, jak prokázáno, nesprávné a stížnosti navrhovatelky bylo proto úplně vyhověti. Těmito vývody jsou zároveň vyvráceny v téže věci uplatňované důvody stížnosti odpůrkyně, kteráž tu myslí předně, že přírážku dlužno vypočítati jen dle zásad § 2 (1), t. j. dle rozdílu skutečných cen nemovitosti, ke dni 1. března 1919 a 6procentním výpočtem té hodnoty, ze které vlastník sám státu platí dávku z majetku, nikoliv dle číselné tab. A. Dle toho ovšem by činila cena nemovitostí v roce 1919 811.590 K, cena předválečná 463.760 K, rozdíl 347.830 K. Z toho 6 proc. po odečtení všech zákonných srážek, tedy přírážka čistá 12.522 K 09 h místo 19.150 K 32 h či správně 19.259 K 75 h. Tyto výpočty nelze prováděti dle toho, jak odpůrkyni jsou právě vhodné, jak již výše bylo uvedeno, dle všeobecných, pro všechny případy upotřebitelných tabulek, jež k zákonu jako nerozlučná část jsou připojeny. Ohledně reluta míní odpůrkyně ve své stížnosti, že se má od přírážky odpočísti difference cen z roku 1913 a 1920 nikoliv 1919, tedy dle skutečných posledních cen v době odvádění jich. Že relutum vůbec nelze srážeti, nýbrž k přírážce připočítati, při porovnání, zdali přípustná mez dle tab. B, není překročena, bylo již s dostatek prokázáno a stížnost tudíž ani v tom nemá úspěchu. Pouze v jediném bodě dlužno jí přiznati pozitivní výsledek, totiž pokud se domáhá při pozemcích, daných ve vnucený podpacht, stanovení nejvyšší meze dle § 2 (4) opatř. a vřadění dotyčné doložky do výroku usnesení, poněvadž první soudce učinil tak pouze v důvodech svého rozhodnutí. První soudce pochybil však při tom i potud, že vyřkl, že odpur-

lyně je oprávněna při stanovení přírážky ohledně pozemků, isoucích v podpachtu, sraziti si pouze 15 proc., nikoli též veškeré daně a přírážky. Rekursní soud v zásadě je toho názoru, že případy vnuceného podpachtu sluší zařaditi pod ustanovení § 3 opatř., neboť jedná se o půdu zabranou, kteráž dle § 63 příd. zák. ze dne 30. ledna 1920, čís. 81 sb. z. a n. může býti dána pozemkovým úřadem způsobem vnuceným do pachtu drobným zemědělcům, o nichž mluví § 2 v míře, určené §§ 15, 16 příd. zák., což se úplně srovnává s pojmem osob, zmíněných v § 3 opatř., proti nimž zvýšení pachtovného je nepřipustné. Pak ale zároveň není přípustným zvýšení pachtovného u těžké pozemků ani v poměru propachtovatele a hlavního pachtýře. Předpisu § 2 (4) opatř. bylo by proto lze použiti pouze na případy dobrovolného podpachtu pro zvýšení pachtovného mezi vlastníkem a hlavním pachtýřem. Avšak v daném případě obě strany na základě svého dispozitivního práva dobrovolně připouštějí použití ustanovení § 2 (4) opatř. a proto nutno určit jen správně onu nejvyšší přípustnou mez pro přírážku pachtovného v poměru mezi vlastníkem a pachtýřem. Regulativ pro nejvyšší možné zvýšení pachtovného jest stanoven v § 2 (1) opatř., kterýmž má býti ryzí pachtovné, nepřekročující 6 proc. ceny nemovitosti ke dni 1. března 1919. Tyto výpočty přírážky a nejvyšší meze jsou obsaženy v obojí přílohové tabulce. Při pozemcích, jež jsou v podpachtu, stanoven je tento regulativ v poměru mezi pachtýřem a propachtovatelem v § 2 (4) způsobem odchylným a to z příčin snadno pochopitelných. Nejvyšší mezí pro přírážku propachtovatelovu nemůže býti nějaké absolutní měřítko, jaké je v případě předcházejícím, neboť máme zde dvojí poměr, propachtovatele k pachtýři, a pachtýře k podpachtýři. Tu může býti jen podpachtovné tímto měřítkem, neboť přirozeně nesmí propachtovatel žádati i se zvýšením více než pachtýř sám dostává, což by se jinak snadno mohlo státi, když by na příkl. pachtýř brzy po 1. lednu 1918 v důvěře v posavadní své nízké pachtovné byl pachtované pozemky opět nízko dal zcela neb z části v podpacht, nebo v případě již zmíněných vnucených podpachtů. Jedná se i v tomto případě o sporný výklad zákona, za jakých podmínek má platiti podpachtovné jako nejvyšší mez zvýšení, dle § 2 (4). A tu rekursní soud se přidává úplně k názoru stížnosti, že ku zvýšení pachtovného lze svoliti jen pokud čistá podpachtovní činže po srážce daní a 15 proc. na to stačí. Opatření Stálého výboru na tomto místě ovšem mluví pouze o srážce 15 proc. Avšak přirozený, rozumný a spravedlivý výklad smyslu a tendence celého tohoto předpisu musí napraviti nedokonalost jeho koncepce, která jest zajisté tu patrna. V § 2 (1—2) se při výpočtu maximální přírážky odpočítávají daně, jež platí propachtovatel, tak aby jen čisté pachtovné po zvýšení činilo nejvýše 6 proc. zúročení ceny nemovitosti. V jakém poměru k tomu a ke spravedlnosti vůbec byl by výklad odst. (4), že při pozemcích v podpachtu činiti může zvýšení pachtovného až tolik, kolik činí podpachtovné, méně 15 proc., avšak bez ohledu na to, kolik daní a jiných dávek platí pachtýř. Při tom uvážiti dlužno, že činže ze vnucených podpachtů není snad ještě určena a, kdyby byla známa a značně vyšší než pachtovné, jak tomu přirozeně u podpachtů obyčejně bývá, takže by i po srážce zmíněných 15 proc. bylo ještě rovno zvýšenému pachtovnému neb sahalo dokonce nad ně, pak vždy ještě byl by pachtýř ve značné škodě, kdyby si nesměl kromě toho odpočísti daně. Číselný výpočet tudíž jasně vyvrací názor

navrhovatelky. Zákon tu má na mysli zajisté jen ten pravidelný případ, že pachtýř daní neplatí. Pak by ovšem při projeveném opácném názoru ke škodě nepřišel. Platí-li však pachtýř v daném případě daně s přírážkami též z pozemků daných ve vnucený pacht, nutno při určení podpachtovného jako maximálního regulátoru připustiti též odpočtení všech daní, jež pachtýř platí, a mimo to oněch 15 proc., jež zákon míní jako pausál na různou režii, risiko i částečný zisk pachtýře při podpachtu. V této části bylo tedy opět vyhověti rekursu odpůrkyně.

Nejvyšší soud dovolacímu rekursu pachtýřky nevyhověti, k dovolacímu rekursu propachtovatelky zrušil však usnesení nižších soudů a uložil prvému soudu, by, doplně řádně řízení, znovu rozhodl.

D ů v o d y:

Usnesení nižších stolic bylo už z té příčiny zrušiti, protože po rozumu § 5 (1) a § 4 (1) opatření Stálého výboru Nár. shrom. ze dne 8. října 1920, č. 586 sb. soud rozhodnouti musí o výši požadované přírážky, musí ji tedy ciferně určit s konečnou platností, tak aby o cifře té žádného sporu více býti nemohlo, čemuž však usnesení nižších stolic nevyhovují, rozhodující jen s výhradami a ponechávající takto příštím sporům dvěře do kořán otevřené, to tím více, když nejde snad jen o matematický výpočet, nýbrž dlužno zjistiti především základy, na nichž výpočet dle zákona spočívati má, tak zejména výši podpachtovného a případně i výši daní a přírážek, jež podpachtýři platí, což jest zjištění skutkové, které nemožno zůstaviti stranám, nýbrž musí je učiniti soud po náležitém vyšetření věci. Poněvadž však sporny jsou mezi stranami zásady výpočtu, dlužno sporné otázky už zde rozhodnouti. Ad I. K d o v o l a c í m u r e k u r s u p a c h t ý ř k y. Tady jde především o to, zdali výše přírážky vytčená v tabulce A a nejvyšší mez vytčená v tabulce B představují zákonnou normu a dlužno je tedy bezpodmínečně za základ výpočtu a rozhodnutí položit. či má-li soud, jak pachtýřka tomu chce, správnost tabulek přezkoumávati, t. j. přírážku i nejvyšší mez sám podle zásad daných v § 11 (4) zákona z 8. dubna 1920, č. 309 sb. vypočítati, a pokud by byla úchylna, na výpočtu svém a nikoli na cifře tabulek rozhodnutí založit. Tento názor pachtýřky jest zcela mylný. Zákonodárce sám provedl výpočet přírážky a nejvyšší meze, pokud jde o pozemky, a poukazuje-li na citovaný zákon, sděluje tím jen, podle jakých zásad se při tom řídil. Soud ani nemá možnosti výpočet ten předsevzít, protože předpoklady § 11 (4) cit. zák. t. j. určení výpočetních pomůcek vládou, dány nejsou. Přezkum zákonodárcova výpočtu je tedy naprosto vyloučen. Ostatně přehlíží tu pachtýřka, že kdyby se mělo počítati dle § 11 (4) cit. zák., musily by se počítati také hospodářské a obytné budovy, jak § 2 (2) opatř. nařizuje, čímž by se cena nemovitosti a tudíž i přírážka a nejvyšší mez pro ni zvýšila. Vlastnice na svůj neprospěch budovy vůbec pominula. Dále jde o to, jak naložit s relutem za naturálie, jež pachtýřka vedle pachtovného odváděti povinna jest. Nejvyšší soud souhlasí tu s názorem nižších stolic, že relutum to tvoří součást pachtovného a tudíž je zvyšuje. Kdyby pachtýř neplatil žádné pachtovné v penězích, nýbrž jen v naturáliích, nebyla by to dle pojetí zákona nominelně ani pachtovní smlouva, nýbrž dle § 1103 obč. zák. smlouva společenská, když by vlastníku příslušel jistý poměrný podíl

na výtěžku na př. $\frac{1}{2}$ neb $\frac{1}{3}$ atd., pokud se týče kontrakt innominátní, když by totiž příslušelo mu určité, od velikosti úrody nezávislé množství naturálií na př. 10 q. Tu by bylo možno zvýšení činže odpírati, i srovnávalo by se to se spravedlností, neboť činže by tu byla podle hodnoty své pořád stejná jak před válkou, tak za války a po válce. Neboť by stála pořád v stejném poměru k výnosu hospodářství, obnášejíc pořád stejný podíl neb stejné množství jeho výtěžku. Znehodnocení peněz se poměru toho netklo, hodnota věcí mezi sebou se podstatně nezměnila, jen výraz její v penězích, cena věcí následkem řečené devalvace peněz stoupla, ale to poměrně skoro stejně u všech věcí, a stoupla-li cena výtěžků pachtýřových, stoupla v stejném poměru i cena jejich části vlastníku odváděné, pokud se týče výše jejich reluta. Jiná však je věc, pakliže pachtovné platí se mu výhradně jen v penězích, anebo aspoň z části v penězích a jen z části v naturáliích pokud se týče jich reluta. Tu spravedlnost vyžaduje, aby peněžité pachtovné bylo zvýšeno, sice by vlastník trpěl škodu, protože perize právě byly znehodnoceny a obnos, který dostává, nemá nyní tu hodnotu, jakou měl dřív. Této křivdě právě cit. Opatření chce odpomoci a jde jen o to, jak se to má upravit v našem případě, na který zákon nepomyslel, kde se pachtovné platí v penězích, ale s přídavkem jistého pevného množství naturálií pokud se týče dle volby vlastníka s přídavkem jich reluta dle dočasných cen. Tu je předkem vyloučeno, aby se výpočet děl každoročně, dle dočasných cen naturálií, neboť zákon upravuje zvýšení pachtovného najednou pro celou zbývající dobu (§ 2 (1)) a musí tedy cena naturálií či relutum vzato býti určitým pevným obnosem — jednou pro vždy. Jest pak otázkou, z které doby se má ta cena vzíti. Zákon v § 2 (1) upravuje přírážku podle ceny propachtované nemovitosti ke dni 1. března 1919, kterou vypočítává dle výnosu (příloha A a B a § 11 (4) zákona z 8. dubna 1920, čís. 309 sb. z. a n., na němž jeho výpočet spolehá), počítá tedy s výnosem a tudíž cenou výtěžků k řečenému dni 1. března 1919, což je potud v prospěchu pachtýře, pokud ceny a tudíž výnos po tomto dni stouply, neboť k stoupnutí tomu, ač by mělo za následek zvýšení přírážky k pachtovnému, nehledí. Co však jest spravedlivé jednomu, musí býti i druhému. Proto nelze také relutum počítati dle pozdějších vyšších cen, nýbrž opět jen dle cen k 1. březnu 1919, neboť by to byla křivda na vlastníku, kdyby pachtýři čítal se výnos v starších nižších cenách, vlastníku však část výnosu toho, jemu v naturáliích odváděná, čítala se v pozdějších vyšších cenách. Vyrovnanost nastane jen, čítá-li se pro oba pokud se týče proti oběma dle cen stejných. Nelze tedy souhlasiti s rekursním soudem, čítá-li relutum ve výši roku 1920 obnosem 18.044 K, kdežto v roce 1919 činilo dle samé pachtýřky 8.587 K 73 h, a už dokonce mylný jest názor pachtýřky, že v daném případě právě proto, že část pachtovného platí se naturáliemi pokud se týče jejich relutem, vlastník na žádnou přírážku k pachtovnému vůbec nároku nemá, i je neoprávněna její žádost, aby se z přírážky dle tabulky A vypočtené srazila difference mezi relutem z roku 1913 a jeho výší přítomnou. Od přírážky relutum srážeti vůbec nelze, nýbrž dlužno je připočítati k peněžitému pachtovnému a pak zkoumati, zdali pachtovné toto i s přírážkou dle tabulky A vypočtenou, t. j. tak zvané pachtovné zvýšené nepřekročuje nejvyšší mez (§ 2 (1) Opatř.). Dále míní pachtýřka, že srážka 25 proc. předepsaná v § 2 (3) Opatř. při půdě zabrané platí nejen pro přírážku samu, ale i pro

její nejvyšší mez. I to je názor zcela mylný. Zákon praví, že udržuje-li pachtýř budovy, snižuje se přírážka i její mez o 20 proc., jde-li však o půdu zabranou, snižuje se takto zjištěná přírážka o 25 proc. Tedy když přírážka už je zjištěna, což předpokládá, že také nejvyšší mez byla už pevně stanovena, povoluje zákon pachtýři zabrané půdy ještě slevu 25 proc., patrně proto, aby ho na účet vlastníka, na jehož vrub zábor jde, odškodnil za to, že nebude moci pachtovní doby snad plně využít. Výpočet dle zákona, t. j. § 2 (1) (3) Opatř. vzhledem k těmto vývodům bude tedy tento: Staré pachtovné v penězích činilo nesporně obnos 15.000 Kč, k tomu relutum za naturálie v ceně k 1. březnu 1919 8.587 Kč 73 h, k čemuž se podotýká, že cenu tu pachtýřka sama udala za rok 1919, že tedy bezpečně možno ji počítati tak k 1. březnu 1919 a nebude to na její úkor, ježto když cenu tu udala pro celý rok 1919, bylať počátkem roku, t. j. 1. březnem spíše menší, ježto stále stoupala, a připočítává se tedy spíše více než náleží, což jest na úkor vlastníka a na prospěch pachtýřky, úhrnem pachtovné staré 23.587 Kč 73 h. K tomu přírážka, která, když bezesporně půda patří oblasti řepařské a výměra činí 182.384 ha s čistým kat. výnosem 68 Kč 78 h z 1 ha, obnáší dle tabulky A 176 Kč za 1 ha, tedy za celou výměru 182.384 ha 32.099 Kč 58 h, snižuje se však, an pachtýř udržuje budovy, o 20 proc., t. j. o 6.419 Kč 91 h, takže zbude 25.679 Kč 67 h, dohromady čili zvýšené pachtovné 49.267 Kč 40 h. Nejvyšší mez pak činí dle tabulky B při 1 ha 411 Kč, při 182.384 ha tedy 74.959 Kč 82 h, která se však snižuje, ježto pachtýř udržuje budovy, o 20 proc., tedy o 14.991 Kč 96 h, takže zbude 59.967 Kč 86 h, takže zvýšené pachtovné hořejších 49.267 Kč 40 h mez tu nepřekročuje. Shora zjištěná celková přírážka 25.679 Kč 67 h snižuje se, poněvadž jde o půdu zabranou, o 25 proc., tedy o 6.419 Kč 91 h, takže zbude přírážka 19.259 Kč 76 h, která se starým pachtovným na penězích per 15.000 Kč činiti bude úhrnem 34.259 Kč 76 h, tedy to, co vlastnice žádala a rekursní soud přisoudil, takže dovolací stížnost pachtýřky není opodstatněna. Počet rekursního soudu a tudíž jeho důvody, jež počet ten představuje, arcíť nejsou správný, neboť nedrží se zákonného postupu, a přijímá jako nejvyšší mez obnos 74.959 Kč 82 h, nesrážejí 20 proc. § 2 (3), za to zase připočítává relutum obnosem z roku 1920 per 18.044 Kč 54 h místo obnosem z roku 1919 per 8.587 Kč 73 h. nicméně, poněvadž i správným výpočtem dojde se k výsledku, že zvýšené pachtovné nejvyšší mez nepřekročuje, je výrok jeho správný. Na hořejším výpočtu nic by se do výsledku nezměnilo, i kdyby relutum z roku 1919 nevzalo se obnosem 8.587 Kč 73 h od pachtýřky v první stolici udaným, nýbrž obnosem 9.702 Kč 73 h, jež udávala v rekursu, neboť ani tím by se nejvyšší mez daleko ještě ani nedosáhla. Poněvadž část půdy ve výměře 32.98 ha je, jak nesporno, ve vnuceném podpachtu, a tu tvoří nejvyšší mez dle § 2 (4) Opatř. podpachtovné po srážce 15 proc., tedy by se, kdyby tato mez, až bude zjištěna, byla zvýšeným pachtovným na tuto půdu vypadajícím překročena, musel hořejší výpočet provéstí toliko ohledně půdy, jež není v podpachtu, t. j. ohledně výměry 149.40 ha čili z přírážky 19.259 Kč 76 h musil by se vypočísti podíl na tuto výměru vypadající, a ohledně výměry v podpachtu se nalézající 32.98 ha musila by se přírážka na ni vypadající snížit až na uvedenou mez.

Ad II. K dovolacímu rekursu vlastnice.

Tady jde o to, mají-li se při pozemcích, nalézajících se ve vnučeném podpachtu per 32·98 ha z podpachtovného, jež po srážce 15 proc. tvoří dle § 2 (4) Opatř. nejvyšší mez, srážiti také daně a přírážky, jež zde dle smlouvy platí pachtýřka a o nichž tu zákon nemluví, a teprv zbytek pokládán býti za nejvyšší mez. Tuto otázku dlužno zodpověděti záporně tak, že daně a přírážky srážeti nelze. Podrobně odůvodnil to nejvyšší soud v rozhodnutí svém ze dne 7. června 1921 R II 219/21 č. sb. 1086 ve věci týchž stran, týčící se dvora v P., pročež se strany na vývody tam obsažené odkazují a zde se jen výsledek jich shrnuje. § 3 Opatř. vztahuje se jen na případ, kdy zabraná puda je v pachtu drobných pachtýřů, nikoli tedy na případ náš, kde je v pachtu velkopachtýřky, má proto v daném případě místo i předpis Šu 2 (4) Opatř., který však na odst. (2) pokud se týče (3) nemění nic, leč že stanoví jinou nejvyšší mez, t. j. místo 6 proc. ceny nemovitosti k 1. březnu 1919 podpachtovné po srážce 15 proc. Otázka daní je vyřízena v odst. (1). Daně se při zkoumání, zda zvýšené pachtovné nepřekročuje nejvyšší mez, srážejí z něho jen, nese-li je propachtovatel, nikoliv však, nese-li je pachtýř, neboť tu musily by se, tvoříce součást pachtovného, k němu napřed připočísti a ovšem pak zase dle předpisu odst. (1) § 2 zase odpočísti, zkrácený pochod tedy je, že se k nim vůbec nehledí. Ale aby se daně a přírážky srážely z nejvyšší meze Šem 2 (4) stanovené, t. j. z podpachtovného po srážce 15 proc., jak tomu chce pachtýřka a rekursní soud, o tom nemůže býti řeči. Podpachtovným po rozumu § 2 (4) rozuměti dlužno pachtovné efektivní, t. j. platí-li daně a přírážky podpachtýř, tvoří to součást podpachtovného, dlužno je tedy připočísti k podpachtovnému nominálnímu, jež se platí pachtýři. Naříkané rozhodnutí rekursního soudu neprávem tedy chce srážeti z podpachtovného vedle § 2 (4) Opatř. kromě 15 proc. ještě daně a přírážky a má tedy stížnost vlastnice úplně pravdu, když se proti tomu brání, a bylo jí proto vyhověti. Ovšem nejsou skutkové základy výpočtu, zejména, jak řečeno, výše podpachtovného a případně i výše daní i přírážek, jež podpachtýři platí, zjištěny, nebylo proto možno konečný výpočet předsevzítí, nýbrž bylo nutno usnesení nižších stolic zrušiti a zjištění a nové rozhodnutí nařídit.

Čís. 1108.

Nepřípustnost pořadu práva pro žalobu na erár o vrácení poplatku, jenž byl zaplacen vývozní a dovozní komisi za vývozní povolení.

(Rozh. ze dne 28. června 1921, R I 776/21.)

Žalobce domáhal se na československém eráru 2000 K z toho důvodu, že je dne 10. září 1919 zaplatil u pokladny československé vývozní a dovozní komise na základě hromadného vývozního povolení, jakožto poplatek za vývozní povolení, že však k vývozu zboží následkem nesvolení ministerstva veřejných prací nedošlo. Žalovaný československý erár uznal sice, že žalobce poplatek 2000 K zaplatil a že ministerstvo veřejných prací k vývozu zboží nesvolilo, namítal však, že žalující nesplnil oněch náležitostí, jež pro vrácení poplatků jsou předepsány, zejména nevrátil hromadného povolení vývozu, bez něhož žádosti za vrácení zaplaceného poplatku dle platných předpisů nelze vyhověti. Procesní soud prvé sto-